

Aan:

De minister voor Rechtsbescherming, S. Dekker
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, I. van Engelshoven

Amsterdam, 5 juni 2019

Excellenties,

Op 10 april jl. presenteerde u de kabinetsreactie op de evaluatie van de Transgenderwet.

Transgender Netwerk Nederland (TNN), de Nederlandse organisatie voor seksediversiteit (NNID) en COC Nederland juichen toe dat u de deskundigenverklaring wilt afschaffen als vereiste voor wijziging van de geslachtsregistratie. Ook vinden wij het positief dat u wijziging van de geslachtsregistratie in beginsel mogelijk wilt maken voor kinderen onder de 16 jaar.

Over andere punten uit de kabinetsreactie zijn wij kritisch. Wij stellen voor dat er een wet Bevestiging van geslacht komt, waarmee eenieder ongeacht leeftijd op eenvoudige wijze het eigen geslacht waarnaar men leeft kan bevestigen. Daarvoor zijn in elk geval de volgende aanvullende wetswijzigingen nodig:

- **Eenvoudig voor kinderen onder de 16 jaar.** Maak wijziging van de geslachtsregistratie voor kinderen onder de 16 jaar eenvoudig mogelijk zonder tussenkomst van de rechter, op dezelfde administratieve wijze die nu wordt voorgesteld voor personen boven de 16 jaar.
- **Nieuwe geboorteakte.** Bied eenieder de mogelijkheid om na wijziging van de geslachtsregistratie een nieuwe geboorteakte te laten inschrijven waarop het juiste geslacht wordt vermeld.
- **Los overige problemen op.** Ook andere problemen rond de geslachtsregistratie dienen te worden opgelost:
 - Voor personen uit het buitenland moet wijziging van de geslachtsregistratie eenvoudiger worden
 - De rechten van transgender ouders dienen beter te worden erkend
 - Herhaalde wijziging van de geslachtsregistratie moet niet belemmerd worden door rechterlijke tussenkomst
 - Verplichte geslachtsregistratie door de overheid dient afgeschaft te worden en er zijn meer maatregelen nodig om dat doel te bereiken

We lichten e.e.a. hieronder toe.

Maak wijziging geslachtsregistratie mogelijk voor kinderen onder de 16 jaar zonder tussenkomst rechter

TNN, NNID en COC vinden het positief dat u wijziging van de geslachtsregistratie in beginsel mogelijk wilt maken voor kinderen onder de 16 jaar. Dat is een verbetering ten opzichte van de huidige situatie waarin wijziging van de geslachtsregistratie alleen voor interseks kinderen mogelijk is.

Wij zijn tegenstander van uw voorstel om wijziging van de geslachtsregistratie voor kinderen onder de 16 jaar uitsluitend mogelijk te maken door tussenkomst van de rechter. Dat is een onnodige en onwenselijke beperking van het zelfbeschikkingsrecht, die strijdig is met het belang van het kind. We stellen voor dat voor kinderen onder de 16 jaar dezelfde eenvoudige administratieve procedure gaat gelden voor wijziging van de geslachtsregistratie als u voorstelt voor personen boven de 16 jaar.

Wij noemen daarvoor, afgezien van het fundamentele recht op zelfbeschikking, de volgende argumenten:

- **Niet ingrijpend.** De wijziging van de geslachtsregistratie is niet ingrijpend. Het gaat slechts over de wijziging van een 'v' in een 'm' of andersom. Ten onrechte wordt deze administratieve wijziging soms verward met een (soms wel ingrijpend) medisch transitietraject. Wijziging van de registratie kan eventueel ook weer ongedaan gemaakt worden, al gebeurt dat in praktijk vrijwel nooit.
- **Bevestiging.** Wijziging van de geslachtsregistratie bevestigt over het algemeen de situatie waarin kinderen al leven: het meisje dat geregistreerd staat als jongetje, leeft vaak al jaren als meisje en andersom. Hetzelfde geldt voor kinderen waarvan het geslacht¹ fluïde is. Alleen op officiële documenten is de werkelijke situatie nog niet correct geregistreerd, wat op allerlei momenten leidt tot problemen in het leven van deze kinderen (diploma's, schoolreisjes naar het buitenland, etc.). Het is in het belang van deze kinderen dat hun officiële registratie overeenkomt met het geslacht waarin ze leven en dat ze dit met een eenvoudige administratieve procedure, zonder tussenkomst van de rechter, kunnen regelen. Ook andere handelingen die een bestaande situatie voor de overheid bevestigen, zoals de aangifte van een geboorte of het sluiten van een geregistreerd partnerschap, kunnen zonder tussenkomst van een rechter worden verricht.
- **Welzijn.** Uit wetenschappelijk onderzoek is bekend dat bevestiging van het geslacht en gebruik van de gewenste nieuwe voornaam het psychisch welzijn van transgender kinderen beduidend verbetert². Dit geldt ook voor kinderen waarbij het geslacht meer fluïde is.

¹ Met geslacht bedoelen wij in deze brief het op de genderidentiteit gebaseerde geslacht van een persoon, tenzij anders vermeld.

² S.T. Russel et. al., 2018, Chosen Name Use Is Linked to Reduced Depressive Symptoms, Suicidal Ideation, and Suicidal Behavior Among Transgender Youth. *Journal of Adolescent Health* 63(4)

Wanneer het geslacht van transgender kinderen door de omgeving *niet* erkend wordt, leidt dat tot een verhoogde kans op depressie, angsten en suïcidegedachten, zo blijkt het uit hetzelfde onderzoek. Onderzoekers wijzen er op dat bij transgender kinderen voorop zou moeten staan ‘removing the obstacles that have been preventing them from living fully and freely. Accepting and affirming non-birth-assigned gender identities with respectful, congruent names, pronouns, and documentation.’ Het ontmoedigen van de genderexpressie van kinderen kan ‘levenslange gevolgen’ hebben.³ Weigering om het geslacht van transgender kinderen te bevestigen kan dan ook onmogelijk in het belang van het transgender kind zijn. Ook de overheid zou het geslacht van transgender kinderen zo veel mogelijk moeten bevestigen, middels een eenvoudige procedure voor wijziging van de geslachtsregistratie, zonder tussenkomst van de rechter.

- **Kinderen kennen hun geslacht.** Transgender kinderen kennen hun geslacht even goed en laten dat even consistent gelden als cisgender leeftijdgenoten. Beide groepen hebben in dezelfde mate baat bij acceptatie daarvan door hun omgeving. De American Academy for Pediatricians adviseert hiernaar te handelen⁴. Als gesuggereerd wordt dat een deel van de transgender kinderen zich op een gegeven moment ‘bedenkt’, is dat meestal gebaseerd op onjuiste veronderstellingen. Zo worden daarbij ook kinderen meegerekend die gender non-conform gedrag vertonen terwijl ze zelf nooit hebben aangegeven tot het andere geslacht te behoren.⁵
- **Op jonge leeftijd bewust.** Transgender kinderen zijn zich vaak al op zeer jonge leeftijd bewust dat het geslacht dat bij hun geboorte geregistreerd is niet overeenkomt met wie ze zijn. Ongeveer de helft wist dat al voor het 10e levensjaar, zo blijkt uit onderzoek van het SCP. ‘De oudste bewuste gedachte die ik me kan herinneren was: ik zit in het verkeerde lichaam,’ aldus één van de transgender personen in dit onderzoek.⁶ Het gaat niet aan om het voor deze jonge transgender personen onnodig ingewikkeld te maken om hun geregistreerde geslacht in overeenstemming te brengen met het geslacht waarin ze leven.
- **Meeste transgender kinderen willen wijziging.** Uit de rapportage LHBTI-kinderen in Nederland⁷ blijkt dat transgender kinderen veel last hebben van het jarenlang rondlopen met de verkeerde identiteitspapieren. Tachtig procent van de transgender kinderen wil hun

³ Kelley Winters et al., 2018, Learning to listen to trans and gender diverse children: A Response to Zucker (2018) and Steensma and Cohen-Kettenis (2018).

⁴ American Academy for Pediatricians, 2018, policy statement: Ensuring Comprehensive Care and Support for Transgender and Gender-Diverse Children and Adolescents.

⁵ Zie bijvoorbeeld: When “desisters” aren’t: De-desistance in childhood and adolescent gender dysphoria, Zinnia Jones 2018; Learning to listen to trans and gender diverse children: A Response to Zucker (2018) and Steensma and Cohen-Kettenis (2018), Kelley Winters et al., 2018.

⁶ Worden wie je bent, SCP 2012.

⁷ LHBTI-Kinderen in Nederland, COC Nederland 2013.

geslachtsregistratie wijzigen vóór hun 16e levensjaar. Dat moet niet nodeloos ingewikkeld worden gemaakt.

- **Recht op gelijke behandeling.** De Grondwet verbiedt onderscheid op grond van geslacht. De Algemene wet gelijke behandeling verbiedt onderscheid op grond van geslacht, genderidentiteit, -expressie en geslachtskenmerken. Het feit dat de overheid het geslacht van cisgender kinderen eenvoudig erkent, maar het geslacht van transgender kinderen niet, is strijdig met dat verbod op onderscheid. Alle kinderen hebben er recht op dat de overheid hun geslacht op laagdrempelige wijze erkent.
- **Oproep mensenrechtenorganisaties.** In 2017 riepen diverse mensenrechtenorganisaties en – experts, waaronder het VN-comité voor de Rechten van het Kind en de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, in een *joint statement*⁸ op tot het beschermen van de rechten van transgender- en genderdiverse jeugdigen. Ze roepen landen op om te voorzien in een snelle, transparante en toegankelijke procedure voor juridische erkenning van geslacht, waarin onder andere het respect voor een vrije en geïnformeerde keuze is gegarandeerd.

Uw argumenten om wijziging van de geslachtsregistratie voor kinderen onder de 16 jaar slechts mogelijk te maken door tussenkomst van de rechter, houden geen stand.

- **Ook genderfluïde kinderen hebben recht op zelfbeschikking.** U stelt in uw reactie op de evaluatie dat de genderidentiteit bij jonge kinderen in veel gevallen nog fluïde is, en dat aanpassing van de geslachtsregistratie ingrijpend is. We hebben hierboven aangegeven waarom die aanpassing een *niet* ingrijpende administratieve handeling is. Ook hebben we aangegeven dat transgender kinderen hun geslacht even goed kennen als cisgender kinderen en dat ze zich vaak al voor het tiende levensjaar bewust zijn dat ze tot het andere geslacht behoren. Verder geldt dat ook genderfluïde kinderen recht hebben op zelfbeschikking en dat ook voor hen geldt dat erkenning van hun identiteit door de omgeving leidt tot verbetering van het welzijn.
- **Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en zelfbeschikking.** Uw voorstel gaat er van uit dat de rechter als enige in staat is te bepalen of bevestiging van geslacht in het belang van het kind is. Dat is strijdig met het gelijkheidsbeginsel en het recht op zelfbeschikking en eerbiediging van de identiteit, rechten die onder meer zijn vastgelegd in de door Nederland onderschreven Yogyakarta beginselen.⁹ Transgender- en intersekse kinderen hebben recht op zelfbeschikking; er is geen reden om aan te nemen dat een rechter hun geslacht beter kan bepalen dan zijzelf. Er is sprake van strijd met het gelijkheidsbeginsel, omdat toewijzing van

⁸ Zie:

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21622NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21622>

⁹ Zie: http://yogyakartaprinciples.org/wp-content/uploads/2017/11/A5_yogyakartaWEB-2.pdf

geslacht bij de geboorte gebeurt in een administratieve procedure, terwijl een latere bevestiging van het geslacht (door aanpassing van de geslachtsregistratie) via de rechter moet. Het geslacht van cisgender kinderen wordt zonder hindernissen door de overheid erkend, terwijl transgender- en intersekse kinderen daarvoor in uw voorstel naar de rechter moeten. Transgender- en intersekse kinderen moeten bij de rechter onderbouwen dat wijziging van geslachtsregistratie in hun belang is, terwijl cisgender kinderen niets hoeven te bewijzen. Door dit onderscheid zullen trans- en intersekse kinderen nog sterker ervaren dat zij anders worden behandeld dan leeftijdgenoten. Dat werkt stigmatiserend voor kind en ouders.

- **Argumenten van medici niet relevant voor administratieve kwestie.** Uw keuze om wijziging van de geslachtsregistratie voor kinderen slechts mogelijk te maken na tussenkomst van de rechter, lijkt vooral te zijn ingegeven door medici en genderklinieken. Alle belangenorganisaties van transgender- en intersekse personen, inclusief patiëntenorganisatie Transvisie¹⁰, willen immers dat wijziging van de geslachtsregistratie voor kinderen onder de 16 jaar mogelijk wordt zonder tussenkomst van de rechter. Medici en genderklinieken zijn deskundig waar het gaat om medische zorg en hulpverlening aan intersekse-, transgender- en genderdiverse kinderen. Wijziging van de geslachtsregistratie door de overheid is echter geen medische, maar een administratieve kwestie. Medici zijn dan ook niet de juiste personen om daarover te adviseren. Dat wordt onderstreept door het standpunt van de minister van VWS, die zich in 2017 duidelijk uitsprak voor depathologisering¹¹. Het is dan ook onnavolgbaar dat de stem van medici nu toch doorslaggevend lijkt te zijn voor uw keuze voor een procedure via de rechter. Het zou bijzonder pijnlijk zijn voor trans- en intersekse kinderen als ze in hun recht op zelfbeschikking worden beperkt door het standpunt van artsen en psychologen.

Geen rechter

Uit bovenstaande wetenschappelijke en mensenrechtelijke argumenten volgt dat het in het belang van transgender- en intersekse kinderen is dat de overheid hun geslacht op eenvoudige en laagdrempelige bevestigt. Een procedure via de rechtbank past daar niet bij.

NNID, TNN en COC pleiten er voor dat u wijziging van de geslachtsregistratie voor kinderen onder de 16 jaar mogelijk maakt zonder tussenkomst van de rechter, op dezelfde eenvoudige administratieve wijze die u voorstelt voor personen boven de 16 jaar.

Dat is ook in het belang van intersekse kinderen bij wie het geslacht nog niet is vastgesteld of bij wie het verkeerde geslacht is vastgesteld. Voor hen biedt uw voorstel geen soelaas. Deze kinderen en/of

¹⁰ Transvisie, Standpunt inzake Transgenderwet, 17 mei 2019

¹¹ Beantwoording Kamervragen over classificatie transpersonen binnen International Classification of Diseases (2017Z08420)

hun ouders moeten onder de huidige wet (art. 1:24 Burgerlijk Wetboek) naar de rechter voor wijziging van hun geslachtsregistratie en ze moeten in uw voorstel nog steeds naar de rechter. Interseks kinderen en hun ouders weten vanuit de jarenlange praktijk dat een procedure via de rechter onnodig belastend en kostbaar is.

Ook in het buitenland gelden administratieve procedures waarmee kinderen hun geslachtsregistratie eenvoudig kunnen wijzigen.

- In Noorwegen kan tussen de 6 en 16 jaar met instemming van beide ouders het geslacht van kinderen gewijzigd worden middels een administratieve procedure. Als één van de ouders weigert, ziet de gouverneur van Oslo toe op het belang van het kind¹².
- In Argentinië hebben minderjarigen eveneens het recht om via een administratieve procedure het geslacht te laten bevestigen. Een kind kan naar de rechter stappen wanneer het bevestiging zelf wenst maar de ouders of voogd niet instemmen¹³.

Bied de mogelijkheid van een nieuwe geboorteakte

De huidige Transgenderwet biedt mensen geen toegang tot een nieuwe geboorteakte. Er wordt slechts een aantekening van de gewijzigde geslachtsaanduiding toegevoegd aan de bestaande geboorteakte. Ook in uw reactie op de evaluatie van de Transgenderwet wordt geen wetswijziging voorgesteld die het mogelijk maakt dat alle personen die hun geslachtsregistratie wijzigen aanspraak kunnen maken op een nieuwe geboorteakte.

- **Wij vragen u om eenieder de mogelijkheid te bieden om na wijziging van de geslachtsregistratie een nieuwe geboorteakte te laten inschrijven waarop het juiste geslacht wordt vermeld.**

Het feit dat onder de huidige wet slechts een aantekening van de gewijzigde geslachtsaanduiding aan de geboorteakte wordt toegevoegd, wekt een verkeerde indruk. Het impliceert ten onrechte dat bij de geboorte het juiste geslacht geregistreerd stond en dat daaraan later een wijziging wordt toegevoegd. Sinds de invoering van de Transgenderwet in 2014 registreert de overheid in feite geslacht op basis van de genderidentiteit van mensen, dus niet meer op basis van genitale geslachtskenmerken. Mensen wijzigen hun geslachtsregistratie echter niet omdat de genderidentiteit is gewijzigd, maar omdat deze van meet af aan verkeerd is toegewezen. Genderidentiteit is bij de geboorte namelijk niet vast te stellen. De wijziging van de geslachtsregistratie dient om dat verkeerd

¹² Transgender Europe, 2016, Unofficial translation of The Legal Gender Amendment Act (zie: <https://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/07/Prop74LEng.pdf>)

¹³ Transgender Europe, 2013, English Translation of Argentina's Gender Identity Law as approved by the Senate of Argentina on May 8, 2012 (zie: <https://tgeu.org/argentina-gender-identity-law/>)

geregistreerde geslacht recht te zetten. Daarom pleiten wij ervoor dat mensen na wijziging van de registratie een nieuwe geboorteakte kunnen laten inschrijven, in plaats van een wijziging op de oude akte.

Het aanvragen van een nieuwe geboorteakte moet mogelijk worden voor iedereen die de geslachtsregistratie wil wijzigen. Momenteel kunnen alleen intersekse personen een nieuwe geboorteakte aanvragen wanneer zij via het 'mislagartikel' (art. 1:24 Burgerlijk Wetboek) hun geslachtsregistratie wijzigen. Deze mogelijkheid bestaat niet voor transgender personen. Wij verzoeken u om de wettelijke mogelijkheden gelijk te trekken: een nieuwe geboorteakte bij wijziging van de geslachtsregistratie voor iedereen die dit wenst. Bij het gelijktrekken van de wettelijke mogelijkheden mag het recht op een nieuwe geboorteakte voor intersekse personen in elk geval niet verloren gaan.

Overige noodzakelijke wetwijzigingen

Eenvoudiger voor personen uit het buitenland

Sinds de introductie van de Transgenderwet, 5 jaar geleden, blijkt steeds opnieuw dat het voor transgender (en intersekse) personen met een buitenlandse geboorteakte meestal (erg) ingewikkeld is om hun geslachtsregistratie te laten wijzigen (zelfs voor hen die genaturaliseerd of geadopteerd zijn). Dat volgt zowel uit de evaluatie van de Transgenderwet door het WODC als uit een inventarisatie van TNN¹⁴. Mensen die niet in Nederland geboren zijn, moeten hun originele buitenlandse geboorteakte overleggen en regelmatig ook de huwelijksakte van hun ouders. Daar kunnen ze in praktijk vaak niet of moeilijk aan komen omdat ze niet naar hun geboorteland terug kunnen of willen. Voor transgender vluchtelingen is het verkrijgen van de geboorteakte zelfs vrijwel onmogelijk. Zij zijn immers vaak gevlucht wegens vervolging en/of bedreiging om hun genderidentiteit. Teruggaan naar het land van herkomst om de geboorteakte op te halen is dan gevaarlijk en/of onmogelijk. Als mensen niet aan hun originele geboorteakte kunnen komen, moeten ze alsnog naar de rechter om hun geslachtsregistratie te laten wijzigen. Dat is kostbaar en ingewikkeld, en doet afbreuk aan de gedachte van de Transgenderwet om wijziging van de geslachtsregistratie eenvoudig te maken, zonder tussenkomst van de rechter. Verder geldt de Transgenderwet (nog) niet in Caribisch Nederland.

- **We verzoeken u om het eenvoudiger te maken voor personen met een buitenlandse geboorteakte om in Nederland hun geslachtsregistratie te wijzigen.**

Ook verzoeken we u om in EU- en internationaal verband te pleiten voor erkenning van wijziging van de geslachtsregistratie, om zo de situatie van Nederlandse transgender- en intersekse personen in het buitenland te verbeteren, en de situatie van trans- en intersekse personen in andere (EU) landen.

¹⁴ TNN, 2018, Voorpublicatie: Vrijheid van geslacht – Transgender Netwerk Nederland evalueert de Transgenderwet.

Het gaat dan om onderlinge erkenning van een in Nederland of een ander (EU-)land gewijzigde geslachtsregistratie door andere (EU) landen. Het gaat ook om aandringen bij andere (EU) landen op respect voor de mensenrechten van transgender- en intersekse personen door het op eenvoudige wijze mogelijk maken van wijziging van de geslachtsregistratie.

- **Pleit in EU- en internationaal verband voor erkenning van wijziging van de geslachtsregistratie**

Verbeter de regels voor ouderschap

Wij vragen uw aandacht voor het ouderschap van ouders die hun geregistreerde geslacht hebben laten wijzigen. Ten eerste wordt volgens de huidige Transgenderwet de persoon waarvan de geslachtsregistratie is gewijzigd naar het mannelijke geslacht nog altijd geregistreerd als de *moeder* van het kind dat hij geboort heeft. Wij stellen voor om in de wet de neutrale term *geboortouder* te gebruiken. Deze term doet recht aan de verbondenheid tussen ouder en kind en is een betere en minder kwetsende weergave van de feitelijke situatie dan wanneer de man waaruit het kind is geboren wordt aangeduid als 'moeder'.

- **Wij stellen voor dat u in het familierecht de term 'geboortouder' gaat gebruiken, en dat de trans man die een kind baart niet langer wordt aangeduid als 'moeder'.**

Ten tweede moeten (transgender) vrouwen die gehuwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben met een vrouw, het kind dat hun vrouw baart in beginsel erkennen of adopteren. Als het gaat om een man en een vrouw ontstaat er ouderschap van rechtswege. Dit is een ongerechtvaardigd onderscheid. Dat onderscheid is des te schrijnender als de partner van de vrouw een trans vrouw is die het kind zelf bij haar partner heeft verwekt en/of daarvan de biologische ouder is. Er is dan immers geen sprake van een donor of een derde. De Staatscommissie Herijking Ouderschap beveelt aan om het onderscheid tussen vrouwenparen en man-vrouwparen op te heffen en ook bij vrouwenparen ouderschap van rechtswege het uitgangspunt te maken.¹⁵

- **Wij stellen voor dat u ouderschap van rechtswege ook het uitgangspunt maakt wanneer er een kind geboren wordt in de relatie van een (transgender) vrouw met een vrouw.**

Herhaald wijzigen ook mogelijk maken zonder rechter

Het herhaald wijzigen van de geslachtsregistratie komt in praktijk vrijwel nooit voor, zo blijkt uit de evaluatie van de Transgenderwet door het WODC. U acht het risico op lichtvaardig herhaald wijzigen gering, ook wanneer de deskundigenverklaring als vereiste wordt afgeschaft. Het is ons dan ook niet duidelijk welk probleem u beoogt op te lossen door een (tweede en verdere) herhaalde wijziging van de geslachtsregistratie alleen mogelijk te maken door tussenkomst van de rechter.

¹⁵ Kind en ouders in de 21^e eeuw, Staatscommissie Herijking Ouderschap, p. 406.

In het uiterst zeldzame geval dat iemand de geslachtsregistratie meerdere keren wil wijzigen, heeft dat vaak te maken met een schrijnende situatie. Mensen voelen zich bijvoorbeeld door omgevingsfactoren of juridische factoren genoodzaakt om weer te gaan leven volgens het bij de geboorte toegewezen geslacht. Levens zijn niet statisch en situaties kunnen veranderen. Ook kan een rol spelen dat de persoon in kwestie de registratie als 'm' of 'v' eigenlijk als niet passend ervaart, bijvoorbeeld omdat de persoon non-binair of genderfluïde is.

Een eenmalige mogelijkheid om de gewijzigde geslachtsregistratie zonder tussenkomst van de rechter terug te draaien volstaat daarom niet. Het principe van zelfbeschikking dient voorop te staan, ongeacht hoe vaak een wijziging van de geslachtsregistratie noodzakelijk is.

- **Wij stellen voor dat herhaald wijzigen van de geslachtsregistratie mogelijk wordt zonder tussenkomst van de rechter.**

Geen geslachtsregistratie

Wanneer u komt met een wet Bevestiging van geslacht, waarmee eenieder ongeacht leeftijd op eenvoudige wijze het eigen geslacht waarnaar men leeft kan bevestigen, is dat een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Mensen die zonder geslacht geregistreerd willen staan, vallen dan echter nog steeds buiten de boot. Het gaat dan bijvoorbeeld om non-binaire (intersexe- of transgender) personen, die zich niet thuis voelen in het hokje 'man' of 'vrouw'. Het gaat ook om het recht op zelfbeschikking van ieder ander die niet als 'man' of 'vrouw' geregistreerd wil staan, bijvoorbeeld omdat men dat een inbreuk vindt op de persoonlijke levenssfeer. Ook voor deze personen moet er een oplossing komen. TNN, NNID en COC pleiten daarom al lang voor afschaffing van verplichte geslachtsregistratie door de overheid.

Het is positief dat het kabinet werkt aan maatregelen om onnodige geslachtsregistratie te beperken.¹⁶ Ook voert u de motie den Boer en Bergkamp uit door de juridische, financiële en technische kansen en belemmeringen voor de herziening van de geslachtsvermelding op paspoorten en identiteitskaarten in kaart te brengen¹⁷. Het is nu tijd om met concrete maatregelen te komen, om te beginnen voor eenieder die registratie noch vermelding van geslacht wenst.

- **Maak de volgende stappen op weg naar afschaffing van verplichte geslachtsregistratie door de overheid:**
 - Maak het voor eenieder mogelijk om de geslachtsregistratie te laten doorhalen (resulterende in een 'X') op officiële documenten zoals de geboorteakte en voorts het paspoort.
 - Schrap de vermelding van 'geslacht' op de identiteitskaart.

¹⁶ Kamerstuk 30 420, nr. 302 Brief regering; Onnodige seksregistratie, 1 april 2019

¹⁷ Kamerstuk 25 764, nr. 115 Motie den Boer en Bergkamp, 6 maart 2019

Conclusie

Wij hopen dat u met in achtneming van bovenstaande suggesties op korte termijn een wet Bevestiging van geslacht presenteert, waarmee eenieder ongeacht leeftijd op eenvoudige wijze het geslacht waarin men leeft kan bevestigen en waarmee de mensenrechten van transgender- en intersexe personen gerespecteerd worden.

We gaan hierover graag op korte termijn met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Brand Berghouwer
voorzitter TNN

Inge Intven
voorzitter NNID

Astrid Oosenbrug
voorzitter COC Nederland

I.a.a.:

- Woordvoerders Emancipatie, vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer
- Vaste commissie Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer
- Vaste commissie Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer